

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र / MAHARASHTRA AT A GLANCE

बाब 1	1960-61 2	1970-71 3	1980-81 4	1990-91 5	2001-02* 6	Item 1
1. भौगोलिक क्षेत्र - (हजार चौ.कि.मी.)	306	308	308	308	308	Geographical Area- (Thousand Sq.Km.)
2. प्रशासकीय रचना -						Administrative Setup -
महसुली विभाग	4	4	6	6	6	Revenue Divisions
जिल्हे	26	26	28	31	35	Districts
तहसील	229	235	301	303	353	Tahsils
वस्ती असलेली गावे	35,851	35,778	39,354	40,412	43,722@@	Inhabited villages
वस्ती नसलेली गावे	3,016	2,883	2,479	2,613	N.A.	Un-Inhabited villages
शहरे	266	289	307	336	378	Towns
3. जनगणनेनुसार लोकसंख्या - (हजारात)	(1961)	(1971)	(1981)	(1991)	(2001)	Population as per Census- (In thousand)
एकूण	39,554	50,412	62,784	78,937	96,752	Total
पुरुष	20,429	26,116	32,415	40,826	50,334	Males
स्त्रिया	19,125	24,296	30,369	38,111	46,418	Females
ग्रामीण	28,391	34,701	40,791	48,395	55,732	Rural
नागरी	11,163	15,711	21,993	30,542	41,020	Urban
अनुसूचित जाती	2,227	3,177	4,480	8,758	N.A.	Scheduled Castes
अनुसूचित जमाती	2,397	3,841	5,772	7,318	N.A.	Scheduled Tribes
लोकसंख्येची घनता (प्रति चौ.कि.मी.)	129	164	204	257	314	Density of population (per Sq. Km.)
साक्षरता प्रमाण (टक्के)	35.1	45.8	57.1	64.9	77.3	Literacy rate (Percentage)
स्त्री-पुरुष प्रमाण (स्त्रिया प्रति हजार पुरुष)	936	930	937	934	922	Sex ratio (Females per thousand males)
नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण (टक्के)	28.22	31.17	35.03	38.69	42.40	Percentage of urban population
4. राज्य उत्पन्न - (चालू किंमतीनुसार) (१९९३-९४ च्या मालिकेप्रमाणे)						State Income - (At current prices) (As per 1993-94 series)
राज्य उत्पन्न (कोटी रुपये)	1,889	4,738	16,480	60,143	2,41,877+	State Income (Crore Rs.)
प्राथमिक क्षेत्र (कोटी रुपये)	649	1,137	4,104	13,191	38,610+	Primary Sector (Crore Rs.)
द्वितीय क्षेत्र (कोटी रुपये)	486	1,526	5,531	19,875	62,222+	Secondary Sector (Crore Rs.)
तृतीय क्षेत्र (कोटी रुपये)	754	2,075	6,845	27,077	1,41,045+	Tertiary Sector (Crore Rs.)
दरडोई राज्य उत्पन्न (रुपये)	484	957	2,647	7,696	24,736+	Per capita State income (Rs.)
5. कृषि - (क्षेत्र हजार हेक्टर्समध्ये)						Agriculture - (Area in thousand hectares)
निव्वळ पेरणी क्षेत्र	17,878	17,668	18,299	18,565	17,619	Net area sown
पिकांखालील स्थूल क्षेत्र	18,823	18,737	19,642	21,859	22,381	Gross cropped area
स्थूल सिंचित क्षेत्र	1,220	1,570	2,415	3,319	3,667	Gross irrigated area
स्थूल सिंचित क्षेत्राचे पिकांखालील एकूण स्थूल क्षेत्राशी प्रमाण (टक्के)	6.5	8.4	12.3	15.2	16.4	Percentage of gross irrigated area to gross cropped area
6. प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र - (हजार हेक्टर्समध्ये)						Area under principal crops- (In thousand hectares)
तांदूळ	1,300	1,352	1,459	1,597	1,514	Rice
गहू	907	812	1,063	867	776	Wheat
ज्वारी	6,284	5,703	6,469	6,300	5,137	Jowar
बाजरी	1,635	2,039	1,534	1,940	1,399	Bajri
सर्व तृणधान्ये	10,606	10,320	19,976	11,136	9,411	All cereals
सर्व कडधान्ये	2,349	2,566	2,715	3,257	3,388	All pulses
सर्व अन्नधान्ये	12,955	12,886	13,691	14,393	12,798	All foodgrains

* अस्थायी / Provisional + प्रारंभिक अंदाज / Preliminary estimates
@@ वस्ती नसलेली गावे धरून / Including Un-Inhabited villages

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र / MAHARASHTRA AT A GLANCE

बाब 1	1960-61 2	1970-71 3	1980-81 4	1990-91 5	2001-02* 6	Item 1
ऊस क्षेत्र	155	204	319	536	664	Sugarcane Area
ऊस तोडणी क्षेत्र	155	167	258	442	578	Sugarcane Harvested area
कापूस	2,500	2,750	2,550	2,721	3,105	Cotton
भुईमूग	1,083	904	665	864	429	Groundnut
7. प्रमुख पिकांचे उत्पादन - (हजार टनात)						Production of principal crops- (In thousand tonnes)
तांदूळ	1,369	1,662	2,315	2,344	2,651	Rice
गहू	401	440	886	909	1,077	Wheat
ज्वारी	4,224	1,557	4,409	5,929	3,910	Jowar
बाजरी	489	824	697	1,115	831	Bajri
सर्व तणधान्ये	6,755	4,737	8,647	10,740	9,305	All cereals
सर्व कडधान्ये	989	677	825	1,441	1,880	All pulses
सर्व अन्नधान्ये	7,744	5,414	9,472	12,181	11,185	All foodgrains
ऊस	10,404	14,433	23,706	38,154	45,140	Sugarcane
कापूस (रुई)	284	82	208	319	457	Cotton (lint)
भुईमूग	800	586	451	979	492	Groundnut
8. कृषि उत्पादनाचा निर्देशांक @ -	-	-	-	136.5	127.4	Index number of agricultural production @ -
9. कृषि गणना -		(1970-71)	(1980-81)	(1985-86)	(1990-91)	Agricultural Census -
वहिले खातेदारांची संख्या (हजारात)		4,951	6,863	8,101	9,470	Number of operational holdings (In thousand)
वहिले क्षेत्र (हजार हेक्टरसमध्ये)		21,179	21,362	21,352	20,925	Area of operational holdings (In thousand hectares)
वहिले क्षेत्रे सरासरी क्षेत्र (हेक्टर)		4.28	3.11	2.64	2.21	Average size of operational holdings (Hectare)
10. पशुधन गणना -	(1961)	(1966)	(1978)	(1987)	(1997)	Livestock Census -
एकूण पशुधन (हजारात)	26,048	25,449	29,642	34,255	39,638	Total livestock (In thousand)
एकूण कोंबड्या-बदके (हजारात)	10,577	9,902	18,791	24,839	35,392	Total poultry (In thousand)
ट्रॅक्टर	1,427	3,274	12,917	34,529	79,893	Tractor
11. वन क्षेत्र (चौ.कि.मी.)	63,544	62,311	64,222	63,798	61,935	Forest Area (Sq.Km.)
12. कारखाने - @@	(1960)	(1970)	(1980)	(1990)	(2001)	Factories - @@
चालू कारखाने	8,010	9,803	15,170	23,410	28,324	Working Factories
सरासरी दैनिक रोजगार (हजारात)	746	952	1,177	1,163	1,201	Average daily employment (In thousand)
दर लाख लोकसंख्येमागे रोजगार	1,886	2,031	1,958	1,483	1,233	Employment per lakh of population
13. वीज- (दशलक्ष कि.वॅ.तास)						Electricity - (Million KWH)
एकूण उत्पादन	3,268	9,134	18,751	37,311	64,138	Total generation
एकूण वापर	2,720	7,650	14,034	30,775	46,338	Total consumption
औद्योगिक वापर	1,853	5,312	8,130	14,706	17,435	Industrial consumption
कृषि वापर	15	356	1,723	6,604	8,730	Agricultural consumption
घरगुती वापर	260	732	1,779	5,065	11,901	Domestic Consumption

* अस्थायी / Provisional

@ पाया :- त्रैवर्षीय सरासरी १९७९-८२ = १००/ Base :- Triennial Average 1979-82=100

@@ कारखाना अधिनियम, १९४८ खालील / Covered under Factories Act, 1948

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र / MAHARASHTRA AT A GLANCE

बाब 1	1960-61 2	1970-71 3	1980-81 4	1990-91 5	2001-02* 6	Item 1
14. बँका (अनुसूचित वाणिज्यिक)		(June 1971)	(June 1981)	(June 1991)	(June 2002)	Banking - (Scheduled Commercial)
बँक कार्यालये	N.A.	1,471	3,627	5,591	6,320	Banking offices
बँक कार्यालये असलेली गावे	N.A.	450	1,355	2,749	2,414	Villages having banking offices
15. शिक्षण -					(2002-03)@@	Education -
प्राथमिक शाळा	34,594	45,143	51,045	57,744	68,736	Primary schools
विद्यार्थी (हजारत)	4,178	6,229	8,392	10,424	11,709	Enrolment (In thousand)
माध्यमिक शाळा (उच्च माध्यमिक सह)	2,468	5,339	6,119	9,972	16,647	Secondary schools (Incl. Higher Secondary)
विद्यार्थी (हजारत)	858	1,936	3,309	5,794	10,094	Enrolment (In thousand)
16. आरोग्य -		(1971)	(1981)	(1991)	(2001)	Health -
रुग्णालये	N.A.	299	530	768	1,102	Hospitals
दवाखाने	N.A.	1,372	1,776	1,896	1,544	Dispensaries
दर लाख लोकसंख्येमागे खाटा @	N.A.	88	114	144	106	Beds per lakh of population
जन्मदर @ (**)	34.7	32.2	28.5	26.2	21.0	Birth rate @ (**)
मृत्युदर @ (**)	13.8	12.3	9.6	8.2	7.5	Death rate @ (**)
बाल मृत्युदर @ (**)	86	105	79	60	48	Infant mortality rate @ (+)
17. वाहतूक -					(2001-02)	Transport -
रेल्वे मार्गाची लांबी (किलोमीटर)	5,056	5,226	5,233	5,434	5,459	Railway route length (Kilometer)
एकूण रस्त्यांची लांबी (किलोमीटर)	39,241	65,364	1,41,131	1,72,965	2,22,600	Total Road length (Kilometer) †
त्यापैकी पृष्ठांकित	24,852	35,853	66,616	1,32,048	1,88,308	Of which Surfaced
मोटार वाहने (हजारत)	100	312	805	2,641	7,506	Motor vehicles (In thousand)
18. सहकार -						Co-operation -
प्राथमिक कृषि पतसंस्था	21,400	20,420	18,577	19,565	20,674	Primary agricultural credit societies
सभासद (हजारत)	2,170	3,794	5,416	7,942	10,340	Membership (In thousand)
एकूण सहकारी संस्था	31,565	42,597	60,747	1,04,620	1,65,789	Total No. of Co-op. societies
एकूण सभासद (हजारत)	4,191	8,581	14,783	26,903	43,939	Total membership (In thousand)
खेळते भांडवल (कोटी रु.)	291	1,490	5,210	24,283	1,41,004	Working capital (Rs. In crore)
19. स्थानिक स्वराज्य संस्था -						Local bodies -
जिल्हा परिषदा	25	25	25	29	33	Zilla Parishads
ग्रामपंचायती	21,636	22,300	24,281	25,827	27,832#	Gram Panchayats
पंचायत समित्या	295	296	296	298	349	Panchayat Samitis
नगर परिषदा	219	221	220	228	224	Municipal Councils
महानगरपालिका	3	4	5	11	19	Municipal Corporations
कटकमंडळे	7	7	7	7	7	Cantonment Boards

* अस्थायी / Provisional N.A.- उपलब्ध नाही / Not available

@ नमुना नोंदणी पाहणीनुसार / As per Sample Registration Scheme

@@ अंदाजित / Estimated

(**) प्रति हजार लोकसंख्येमागे / Per thousand population

(+) प्रति हजार जिवित जन्मांमागे / Per thousand live births

† जिल्हा परिषद व सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या देखभालीखालील रस्ते / Roads maintained by Z.P. and P.W.D.

नगरपंचायतीसह / Including Nagar Panchayats